

2012 m. Spalis

Siekiant Lietuvos mokesčių sistemos stabilumo ir konkurencingumo:

7 nuodėmės (ko nedaryti) ir 10 įsakymų (ką daryti)

Parengė: Investors' Forum mokesčių grupė

7 NUODĖMĖS (KO NEDARYTI):

1. NEĮVESTI PROGRESINIŲ MOKESČIŲ

Jau nuo 2009 metų Lietuva turi gana patrauklų gyventojų pajamų mokesčio (GPM) tarifą, nors dalis jo buvo pervadinta privalomojo sveikatos draudimo (PSD) įmoka. Dėl GPM dydžio jau kuris laikas vyksta daug diskusijų, vis bandoma įvesti progresinius mokesčio tarifus tariamai siekiant didinti socialinį teisingumą.

Kas būtų, jei būtų? Kas nutiktų, jei progresiniai mokesčiai būtų įvesti? Žinoma, trumpuoju laikotarpiu mokesčių būtų surenkama daugiau – kitaip tariant, kol verslas neprisitaikytų. Vėliau vėl grįžtume į pradinį etapą. Prancūzijai žadant padidinti pajamų mokestį nuo 2013 m., turtingiausias jos pilietis jau paprašė Belgijos pilietybės. Kadangi išlieka ir kitos gyventojų veiklos formos, natūralu, kad įvedus progresinius mokesčius, dalį atlygio bus siekiama gauti pagal paslaugų, autorines sutartis ir panašiai, o galiausiai – ir vėl nebus paskatos įmonėms pereiti iš šešėlio į oficialų apmokestinimą. Kad ir kaip nepastebimai, bet progresinis pajamų apmokestinimas jau kuris laikas egzistuoja dėl neapmokestinamojo pajamų dydžio taikymo – todėl dėl progresinių mokesčių įvedimo tik nežymiai sumažėtų mažiausias pajamas gaunančių asmenų apmokestinimas.

Progresinių mokesčio tarifų įvedimas ne tik nepadidintų socialinio teisingumo, bet ir sulėtintų Lietuvos ūkio atsigrąžimą: Lietuvos mokesčių politika tiek vidaus, tiek užsienio investuotojams atrodytų nestabili. Tokia nestabili politika ribotų gyventojų vartojimą, skatintų mokėti atlyginimus kitose šalyse, slėpti pajamas ir eiti į „šešėlį“, todėl ir PVM, ir kitų mokesčių į biudžetą būtų surenkama mažiau.

2. NEDIDINTI PELNO MOKESČIO

Iki šiolei visi prisimena „naktinę“ mokesčių reformą, sukrėtusią verslą besibaigiant 2008 metams. Dalis pakeitimų prisidėjo prie Lietuvos mokesčių sistemos tobulinimo, tačiau pelno mokesčio tarifo didinimas tikrai nebuvo vienas

„Jau nuo 2009 metų Lietuva turi gana patrauklų gyventojų pajamų mokesčio (GPM) tarifą.“

iš jų. Patirtis parodė, kad toks biudžeto papildymo būdas ne tik yra neefektyvus, bet netgi atvirkščiai – turėjo neigiamas pasekmes. Investuotojai iš karto įtraukė Lietuvą į nepatikimų šalių sąrašą, nes nei vienas investuotojas nenorės ateiti į šalį ar tokioje šalyje likti, kuri elgiasi neprognozuojamai ir gali kaitalioti mokesčius kiekvienais metais. Tenka pripažinti, kad vienas iš svarbiausių kriterijų, priimant sprendimus dėl ilgalaikių investicijų, yra šalies mokesstinės politikos stabilumas.

„Dabar jau visiems turėtų būti aišku, kad pelno mokesčio tarifo didinimas sumažintų Lietuvos konkurencingumą pritraukiant investicijas ir, labai tikėtina, paskatintų kapitalo traukimąsi iš Lietuvos, šešėlinės ekonomikos augimą ir mokesčių slėpimą.“

Dabar jau visiems turėtų būti aišku, kad pelno mokesčio tarifo didinimas sumažintų Lietuvos konkurencingumą pritraukiant investicijas ir, labai tikėtina, paskatintų kapitalo traukimąsi iš Lietuvos, šešėlinės ekonomikos augimą ir mokesčių slėpimą. Tačiau, kaip bebūtų keista, dar vis pasigirsta siūlymų pelno mokesčio tarifą didinti. Esame nedidelė valstybė, todėl turime išlaikyti patrauklumą kaimyninių valstybių atžvilgiu. Dabar, kai Estijoje pelno mokestis mokamas tik pelno paskirstymo atveju, o kaimyninėje Latvijoje pelno mokesčio tarifas - 15 proc., reikėtų galvoti ne apie pelno mokesčio tarifo didinimą, o pamąstyti kaip išlaikyti Lietuvos patrauklumą užsienio investicijoms ir sulaukyti lietuvišką kapitalą Lietuvoje. Iki šiolei buvome gana patraukli valstybė holdingo bendrovėms, tačiau netrukus kaimyninėje Latvijoje išgalios daug palankesnis nei Lie-

tuvos holdinginių kompanijų apmokestinimo režimas ir tai, savaime suprantama, nepridės patrauklumo Lietuvai. Taigi, siekiant išlaikyti bent esamą kapitalą Lietuvoje, reikėtų ne tik pamiršti apie pelno mokesčio didinimą, bet paieškoti būdų kaip šio mokesčio sistemą padaryti patraukliausia Baltijos valstybėse.

3. NEDARYTI DRASTIŠKŲ MOKESČIŲ ĮSTATYMŲ PAKEITIMŲ

„Naktinė“ mokesčių reforma 2008 metų gruodį sujaukė ne tik pelno mokesčio įstatymą, bet ir visą tuometinę Lietuvos mokesčių sistemą. Jos klaidų taisymas užtruko bene du metus. Tiek nacionaliniam, tiek ir užsienio investuotojui labai svarbus mokestinės naštos prognozuojamumas ir stabilumas. Ne vienas verslininkas, o ir paprastas žmogus po minėtos reformos tiesiog pasiklydo reguliavime, ieškodamas atsakymo, nuo ko ir kiek jam reikia mokėti mokesčių. Klausimas, ar nuo 2003–2004 metų galiojusios stabilios apmokestinimo tvarkos išbalansavimas davė naudos valstybės biudžetui? Atsižvelgiant į vėlesnius atitaisymus ir sulyginus, kiek tuomet galbūt gauta papildomų pajamų ir kiek dėl to netekta potencialių investicijų, verslo pasitikėjimo ir reputacijos, akivaizdu, kad ne.

“*Tiek nacionaliniam, tiek ir užsienio investuotojui labai svarbus mokestinės naštos prognozuojamumas ir stabilumas.*”

Dėl šios priežasties, neneigiant būtinybės tobulinti egzistuojančią mokesčių sistemą, norime pabrėžti, kad bet kokie mokesčių įstatymų pakeitimai turi būti daromi labai atsargiai, tik sistemiškai išanalizavus ir identifikavus egzistuojančios mokesčių sistemos trūkumus, įvertinus galimų pakeitimų įtaką verslo aplinkai Lietuvoje ir mokestinės naštos apimtį. Pasirinkus tokį mokesčių sistemos tobulinimo būdą, būtų išvengta neaiškių nuostatų (kurios po šiai dienai sprendžiamos nuolat kaitaliojamais mokesčių įstatymų komentarais ar tiesiog paliekamos teismų praktikai, o mokesčių įstatymų neaiškumų aiškinimo mokėtojo naudai principas tarsi užmiršamas), be to, sukuriama konkurencinga ir patraukli (ir, svarbiausia – pastovi) verslo aplinka tiek veiklą Lietuvoje jau vykdančioms, tiek investuoti čia ketinantiems verslininkams.

4. NEMAŽINTI MOKESČIŲ, NEŽINANT, KAIP KOMPENSUOTI BIUDŽETO ĮPLAUKŲ NETEKIMUS

Seimo rinkimų proga Lietuvoje svarstymui pateikiama vis daugiau mokesčių mažinimo pasiūlymų, neatsižvelgiant į poveikį biudžetui ir nepagrindžiant jų naudos faktais. Pasiūlymų, kaip mažinamų mokesčių efektą subalansuoti biudžeto atžvilgiu, taip pat nepateikiama. Keletas iš tokių pasiūlymų pavyzdžių yra siūlymai mažinti akcizą kurui, taikyti lengvatinį PVM maisto produktams ir transporto bi-
lietams bei didinti neapmokestinamųjų pajamų dydį.

Tyrimai rodo, kad PVM sumažinimas galutinei prekės ar paslaugos kainai neturi reikšmingos įtakos, todėl galutiniam vartotojui nauda yra labai maža. Didžiausią mokesčio sumažinimo naudą pasidalina gamintojai ir pardavėjai. Panaši situacija matyti ir iš akcizų mažinimo dyzelinui praktikos 2009 metais: sumažinus akcizą dyzelinui, litro dyzelino kaina degalinėse po kelių mėnesių grįžo į pradinį lygį.

Mokesčių mažinimo sprendimais neatsižvelgiant į biudžeto balansavimą gali būti pasiekiami tam tikri trumpalaikiai tikslai, tačiau ilgalaikėje perspektyvoje tai daro neigiamą įtaką ne tik biudžeto surinkimui, tačiau ir vidaus bei užsienio investuotojų požiūriui. Investuotojai, stebintys nesubalansuotą, kintančią mokesčių politiką, atsargiau vertina Lietuvą kaip investicijoms patrauklią šalį.

“*Investuotojai, stebintys nesubalansuotą, kintančią mokesčių politiką, atsargiau vertina Lietuvą kaip investicijoms patrauklią šalį.*”

Pavyzdžiui, vienoje iš Skandinavijos valstybių šį pavasarį rengtas pelno mokesčio mažinimo projektas ne tik numatė, kokių būdu lėšos bus kompensuojamos, bet ir tai, kad priimant pakeitimus būtina atsižvelgti į ekonominę situaciją metų pabaigoje, kai bus rengiamas biudžetas. Taigi, mokesčių mažinimo projektai turėtų būti grindžiami išsamia jų naudos analize, bei teikiami kartu su pasiūlymais kaip kompensuoti lėšų trūkumą, atsirasantį dėl mokesčių sumažinimo.

5. NENUSTATYTI SKIRTINGŲ MOKESČIŲ REŽIMŲ SKIRTINGOMS TEISINĖMS FORMOMS

Skirtingų mokesčių režimų nustatymas skirtingoms teisinėms formoms ekonomikos neskatina. Taip pat neskatina nei verslumo, nei darbuotojų užimtumo didinimo ar kitų siektinų tikslų. Galimybė taikyti palankesnę režimą, pasirinkus kitą teisinę veiklos formą, skatina tik piktnaudžiavimą tokiomis lengvatomis. Ir nereikia kaltinti dėl to lietuvių prigimties ar būdo. Tai yra mokesčių politikos abėcėlė, kurios išmoko daugelis valstybių – jei suteiksi galimybę mokesčių mokėtojui rinktis, jis tikrai pasirinks kelią, kuris veda į mažiausią mokesčių „sąskaitą“. Kartais net ir ne visai teisingais (ar teisėtais) būdais.

Dėl to, vietoje mokesčių lengvatų ir režimų diferenciacijos pagal teises formas, žymiai skaidresnis ir efektyvesnis kelias yra diferenciacija pagal veiklos pobūdį, mastą ar kitus objektyvius kriterijus. Lietuva lyg ir eina šiuo keliu, išskirdama ūkininkus, mažąsias bendrijas. Bet čia pati ima ir užlipa ant to paties grėblio – sukuria unikalų ir turbūt istorijoje dar negirdėtą kazusą: laisvasias ir „nelaisvasias“ profesijas. Kam reikalingas toks skirstymas, niekas nepaaiškino. Taip pat kaip ir kriterijų, kuriais reikėtų vadovautis priskiriant save prie „laisvųjų“ arba „nelaisvųjų“. Kitas pavyzdys – situacija su Sodros įmokomis. Sodros įmokų „lubos“ taikomos, tačiau vis dar ne visoms mokėtojų gru-

pėms. Tai tikrai nėra pavyzdžiai, kuriais reikėtų sekti. Tokie pavyzdžiai daro mūsų mokesčių sistemą painesne bei tuo pačiu patogesne visiems, kurie tik ir ieško būdų, kaip iš savos kišenės papildyti valstybės biudžetą kuo mažiau.

“*Skirtingų mokesčių režimų nustatymas skirtingoms teisinėms formoms ekonomikos neskatina.*”

6. NESPREŤTI SOCIALINIŲ PROBLEMŲ MOKESČIŲ LENGVATOMIS

Ne veltui liaudies išmintis byloja, kad gerais norais pragaras grįstas. Bet kurioje visuomenėje egzistuoja socialinės grupės, kurioms reikalinga pagalba. Dažnam politikui atrodo, kad teisinga, paprasta ir protinga įvesti mokesčio lengvatą, kuri automatiškai išspręstų problemą: nereikės papildomo administravimo ir parama greitai ir efektyviai pasieks tuos, kuriems tos paramos reikia. Deja, užmirštami du dalykai. Pirma, tas prekes ar paslaugas vartoja, arba pajamas gauna, arba turtą turi ne tik socialiai remtinios grupės žmonės, bet ir daugelis kitų. Antra problema – nemenka visuomenės dalis linkusi piktnaudžiauti lengvatomis. Todėl beveik visada užprogramuojamas paramos „nutekėjimas“ tiems, kuriems jos nereikia, ir kurie jos netgi neprašo. Kad ir „amžinoji“ PVM lengvata šildymui. Tikslas gražus, tačiau didžioji dalis naudos tenka ir taip pakankamai turtingiems asmenims, nes kuo daugiau turi nekilnojamo turto ir kuo daugiau šildaisi, tuo daugiau gauni lengvatos. Tokia priešinga deklaruotiems tikslams pasekmė būdinga daugumai PVM ar kitų vartojimo mokesčių lengvatų. Ne ką geresnė situacija, kai tam tikroms socialinėms grupėms (pvz., neįgaliesiems, pensininkams, vienišiesiems tėvams ir pan.) sugalvojama taikyti pajamų ar turto mokesčių lengvatas. Tai dažniausiai sąlygoja apsimestinius sandorius ar veiksmus, po kurių pajamas deklaruoja arba turtą į savo nuosavybę perima teisę į mokesčio lengvatą turintis žmogus. Na, o neįgaliųjų ar vienišų tėvų atvejai dar blogesni, kadangi tapti „neįgaliuoju“ arba „vienišu“ visai nesunku.

Neretai bandoma paminėtas problemas spręsti ir padaroma dar viena klaida: sukuriamas administracinis mechanizmas ir aparatas lengvatos taikymui administruoti. Tuo būdu pamiršamas ir paneigiamas vienas iš pirminių tikslų – suteikti paramą tam tikroms socialinėms grupėms paprastai, be sudėtingo administravimo.

“*Geriau, pigiau ir efektyviau turėti vieningą socialinių išmokų teikimo sistemą, negu bandyti užkimšti daugybę spragų, per kurias parama „nuteka“. O kiek socialiniu pagrindu sukurtų mokesčių lengvatų, tiek ir spragų.*”

Deja, teisingas sprendimas yra tik vienas. Socialiai remtiną grupę reikia remti tiesiogiai. Tikslinėmis išmokomis, kuponais ar kompensacijomis, tai jau technikos reikalas. Tiesa, kad tam reikalingas administracinis aparatas. Tačiau geriau, pigiau ir efektyviau turėti vieningą socialinių išmokų teikimo sistemą, negu bandyti užkimšti daugybę spragų,

per kurias parama „nuteka“. O kiek socialiniu pagrindu sukurtų mokesčių lengvatų, tiek ir spragų.

7. NEPAINIOTI NETEISĖTAI PRATURTĖJUSIŲ SU GERAI UŽDIRBANČIAIS, IŠSILAVINUSIAIS SPECIALISTAIS

Lietuvoje vis dar įprasta gaunantį dideles pajamas žmogų laikyti nedoru ar neteisėtai praturtėjusiu. Daugelis politikų siūlydami mokesčių sistemos pokyčius taip pat yra „užsikišlinę“ ties šia iškreipta samprata.

Derėtų pažvelgti giliau ir atskirti keletą dalykų. Visų pirma, jeigu žmogus sąžiningai deklaruoja ir apmokestina darbo ar kitos aktyvios veiklos pajamas, ir šios pajamos didesnės už vidutines, tai nereiškia kad šis žmogus neteisėtai praturtėjo. Tai reiškia, kad šis žmogus darbštus, protingas ir iniciatyvus, veikiausiai geras savo srities specialistas. Priešingu atveju, niekas jam nemokėtų tiek daug už jo gebėjimus.

Iš tikrųjų, reikia suprasti, kad neteisėtai praturtėję žmonės yra nedeklaravę pajamų ir nesumokėję mokesčių nuo neteisėtai gautų pajamų. Jeigu padidinsime pajamų mokesčio tarifą ar padarysime jį progresiniu, dėl to neteisėtai gautos pajamos nebus daugiau apmokestintos, o neteisėtai praturtėjusiems nuo to bus nei šilta, nei šalta. Su pastaruoju reiškinio reikia kovoti pasinaudojant esamomis mokesčių administravimo priemonėmis: lyginti asmens ir jo giminaičių bei artimų žmonių turtą ir išlaidas su deklaruotomis pajamomis ir nuosekliai apmokestinti neatitikimų sumas. Be to, tam yra sukurtos ir baudžiamosios priemonės.

Kalbant apie pasyvias pajamas (dividendų, palūkanų, nuomos ir pan.), dažnas politikas įsivaizduoja kad jas gauna tik labai turtingi žmonės. Tai netiesa, šių rūšių pajamas gauna įvairiausių visuomenės sluoksnių žmonės. Pasyvias pajamas irgi reikia apmokestinti teisingai. Tačiau reikia atsižvelgti į faktą, kad investuojantys bent kiek didesnes sumas žmonės paprastai turi žinių ir galimybių nukreipti pajamų srautus į kitas valstybes arba netgi patys išvykti į kitas valstybes. O tai jau nenaudinga visais atžvilgiais, nes bus prarasti ne tik mokesčiai nuo nukreiptų pajamų: juk būtent pasiturintys žmonės daugiau vartoja ir tiesiogiai arba netiesiogiai kuria daug darbo vietų. Pavyzdžiui, šiandieną yra neapmokestinamos tam tikrų rūšių palūkanos ir tai nėra nei logiška, nei teisinga. Tačiau dividendai jau šiandien apmokestinami didesniu tarifu, nei visos kitos pajamų rūšys. Galbūt 20 proc. tarifą dauguma dividendus gaunančių žmonių toleruoja. Tačiau labai didelis kausimas, kaip jie reaguotų į 40 proc. tarifą, siūlomą kai kurių progresinius mokesčius propaguojančių politikų?

“*Taigi, nevalia tapatinti daug dirbančio ir daug uždirbančio su neteisėtai praturtėjusiu, o apmokestinant pasyvias pajamas nevalia perlenkti lazdos, nes gavus kitu jos galu skaudės visiems ir ilgai.*”

Taigi, nevalia tapatinti daug dirbančio ir daug uždirbančio su neteisėtai praturtėjusiu, o apmokestinant pasyvias pajamas, nevalia perlenkti lazdos, nes gavus kitu jos galu, skaudės visiems ir ilgai.

10 ĮSAKYMŲ (KĄ DARYTI):

1. ĮVESTI SVEIKATOS IR SOCIALINIO DRAUDIMO ĮMOKŲ LUBAS VISIEMS MOKĖTOJAMS

Jau minėtas patrauklus GPM tarifas nereiškia, kad esame šalis, kurioje darbo užmokestį gauti ir mokėti apsimoka. Kaip žinia, be GPM iš darbuotojo užmokesčio dar yra išskaičiuojamos bei darbdavio papildomai mokamos PSD ir valstybinio socialinio draudimo (VSD) įmokos. Bendra darbdavio mokesčių našta yra labai didelė, ypač nesant VSD ir PSD „lubų“.

VSD įmokos Lietuvoje yra labai didelės, tačiau – kas yra blogiausia - gyventojai nėra užtikrinti, ar mokėdami tokias dideles įmokas, gaus pakankamo dydžio pensiją ateityje. Be to, sveikatos paslaugos Lietuvoje taip pat neatitinka gyventojų kaip PSD įmokų mokėtojų lūkesčių. Gaunantys dideles pajamas tikrai neserga dažniau. Taip pat ir dažnas darbdavys, nors ir mokėdamas privalomas PSD įmokas, dar ir papildomai darbuotojus aprūpina papildomu (savarorišku) sveikatos draudimu – kad sveikatos priežiūra būtų patogesnė, greičiau prieinama. Žodžiu, mokame už du, gauname - vieną.

“Bendra darbdavio mokesčių našta yra labai didelė, ypač nesant VSD ir PSD „lubų“.

Kadangi darbdavio sąnaudos išlieka didžiausia kliūtis Lietuvos konkurencingumui, norint pritraukti užsienio investicijų, šios sąnaudos turėtų būti mažinamos - todėl būtina įvesti „lubas“ visoms mokėtojų grupėms, tuo labiau, kad individualią veiklą vykdantys asmenys bei pagal darbo sutartis nedirbantys autoriai jau dabar turi tam tikrų ribų, nuo kurių įmokos nebemokamos. Ir apskirtai, jei vienas asmuo sugeba gauti keletą skirtingų rūšių pajamų, kodėl joms negali būti taikomos bendros lubos (jau nekalbant apie tai, kad, pavyzdžiui, dirbant pagal darbo sutartį ir lygiagrečiai turint verslo liudijimą, PSD įmokas tenka dubliuoti – t.y. mokėti nuo kiekvienos gaunamų pajamų rūšies)? Juk ateityje gaunama pensija tebus viena, o atsidūrus ligoninėje vietoje vienos lovos dviejų niekas neduos.

2. APJUNGTI ŽEMĖS IR NT MOKESČIUS, SIEKIANT SISTEMOS EFEKTYVUMO, O JŲ VISUOTINUMO SIEKTI, PLEČIANT BAZĘ IR MAŽINANT TARIFĄ.

Praplėtus nekilnojamojo turto mokesčio bazę gyventojams, šis mokeskis buvo pavadintas prabangos mokesčiu. Tačiau nuo 2013 metų įsigaliojus žemės mokesčio apskaičiavimo naujovėms (tarifas iki 4% ir mokesčio skaičiavimas nuo vidutinės rinkos vertės) ir padidintai nekilnojamojo turto

mokesčio viršutinei ribai (3%), ne vienam gyventojui ar imonei šių dviejų mokesčių mokėjimas gali iš tikrųjų tapti nepakeliama prabanga. Nors Registrų centras ir teigia, kad turto vertinimui naudojami statistinės analizės ir vertinimo modeliai iš nustatytos statinio vertės eliminuoja tą jos dalį, kurią lemia po vertinamu daiktu esantis žemės sklypas ir jo ypatybės, tačiau realybė gali būti visai kitokia ir tikimybė, kad turto buvimo vieta įtakos abiejų objektų (t.y. pastato ir žemės, ant kurios jis yra) mokesčines vertes, yra didelė. Taigi, siekiant išvengti šoko, vaistas yra vienas – apjungti žemės ir nekilnojamojo turto mokesčius į vieną. Mokesčių apjungimas duotų ir dar vieną plusą – sumažintų šių mokesčių administravimo kaštus, sistema taptų aiškesnė, su vienodu tarifu, baze ir apskaičiavimo taisyklėmis.

“Kad nekilnojamojo turto mokesčiai taptų efektyvus ir atliktų savo funkciją, reikėtų išplėsti jo bazę (t.y. mažinti dabar nustatytą 1 mln. litų neapmokestinamą minimumą) ir sumažinti tarifą.

Kad nekilnojamojo turto mokesčiai taptų efektyvus ir atliktų savo funkciją, reikėtų išplėsti jo bazę (t.y. mažinti dabar nustatytą 1 mln. litų neapmokestinamą minimumą) ir sumažinti tarifą.

3. DIDINTI TARPTAUTINIŲ SUTARČIŲ SKAIČIŲ BEI SIEKTI PERSIDERĖTI DĖL GERESNIŲ SĄLYGŲ

Pagal dvigubo apmokestinimo išvengimo sutarčių skaičių Lietuva neišsiskiria net tarp kaimyninių Baltijos šalių. Pažvelgus į sąrašą valstybių, su kuriomis Lietuva yra sudariusi dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartis, bei į paskutiniu metu sudarytas sutartis, kyla dar daugiau klausimų. Nejaugi Lietuvai, kuri deklaruoja siekius tapti investicijų traukos centru regione, tikrai nereikia dvigubo apmokestinimo išvengimo sutarčių „kozirio“? Taip, kai kurios Lietuvos vidaus teisės aktuose nustatytos taisyklės yra pakankamai palankios užsienio investuotojams. Tačiau platus dvišalių dvigubo apmokestinimo sutarčių tinklas padėtų ne tik pritraukti investicijų į Lietuvą, bet ir Lietuvai tapti investicijų tranzito valstybe. Taigi, kodėl Lietuvai nepabandžius sudaryti sutarčių su tokiomis valstybėmis kaip Japonija, Australija, Brazilija, Artimųjų Rytų regiono valstybėmis, kurios nuolat ieško kelių, kaip investuoti savo naftos verslo užaugintą kapitalą. Pritraukus šias valstybes į dvišalių sutarčių „klubą“ būtų išvengta ir kitos (liūdno) alternatyvos – vienašališkai atverti savo lengvatas (o tuo pačiu ir mokesčių biudžeto pinigine) visoms valstybėms, kaip tai ne per seniausiai padarė Latvija.

“Tačiau platus dvišalių dvigubo apmokestinimo sutarčių tinklas padėtų ne tik pritraukti investicijų į Lietuvą, bet ir Lietuvai tapti investicijų tranzito valstybe.

Be to yra ir kita medalio pusė – Lietuvos investuotojų interesai. Jau kuris laikas lietuviai pakankamai aktyviai investuoja Ukrainoje, Baltarusijoje, Gruzijoje, Rusijoje bei kitose regiono valstybėse. Taip, Lietuva turi sutartis su visomis šiomis valstybėmis. Tačiau, ar per pastaruosius 13 metų, kuomet buvo pasirašyta paskutinė sutartis su minėtojo ketverto valstybe, buvo imtasi žingsnių, kad šios dvišalės sutartis taptų dar patrauklesnės? Galbūt tai padarius lietuviai rečiau dairytųsi į Nyderlandus ir Kiprą, per kur dabar dažnai lietuviškas kapitalas iškeliauja į užsienį būtent dėl geresnių sąlygų, numatytų dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartyse.

4. NAIKINTI PVM LENGVATAS

Kaip įprasta, prieš rinkimus padaugėja įvairių politikų siūlymų, kokiomis priemonėmis skatinti ekonomikos vystymąsi ir spręsti socialines problemas. Viena iš tokių ir šiemet aktyviai aptarinėjamų priemonių – PVM lengvatų nustatymas įvairaus pobūdžio prekėms, pradedant būtiniausia maisto produktais ir baigiant dviratininkų šalmais. Tačiau lengvatinių PVM tarifų nustatymas nei pagyvina ekonomiką, nei, juo labiau, padeda išspręsti mažesnes pajamas gaunančių gyventojų finansines problemas, ką jau kalbėti apie administracines problemas, kurios atsiranda, kai įstatymas nustato kelias (ar kelias dešimtis) lengvatinių tarifų apmokestinamų prekių ir paslaugų grupes.

“*Lengvatinių PVM tarifų nustatymas nei pagyvina ekonomiką, nei, juo labiau, padeda išspręsti mažesnes pajamas gaunančių gyventojų finansines problemas, ką jau kalbėti apie administracines problemas, kurios atsiranda, kai įstatymas nustato kelias (ar kelias dešimtis) lengvatinių tarifų apmokestinamų prekių ir paslaugų grupes.*”

Lengvatinių PVM tarifų nustatymas, deja, dažnu atveju tik padidina pardavėjų pelną, tačiau prekių kaina paprastai nesumažėja, taigi vartotojas iš esmės nieko nelaimi. Geriausias to pavyzdys – PVM lengvata viešbučių paslaugoms, kurios buvo tai atsisakoma, tai vėl nusprendžiama ją įvesti. Tačiau tiesa ta, kad ši lengvata viešbučių paslaugų kainų nesumažino, taigi ir nepadėjo pritraukti daugiau lankytojų.

Be to, kaip minėta, administracinė našta, o kartu, žinoma, ir valstybės kaštai, susiję su begalę lengvatų turinčio mokesčio administravimu, yra itin didelė. Kadangi realios ekonomikos skatinimo ir socialinės naudos PVM lengvatos neduoda, nėra jokio logiško paaiškinimo, kodėl valstybė turėtų eikvoti lėšas lengvatų administravimui.

Vieningo (ir galbūt mažesnio) PVM tarifo taikymas galėtų prisidėti prie administracinės naštos mažinimo tiek mokesčių administratoriui, tiek ir verslui, o kartu laimėtų ir vartotojai, kuriems bendra PVM našta sumažėtų nepriklausomai nuo to, ar jie perka maisto produktus, ar dviratininkų šalmus, ar bet ką kita.

5. DIEGTI KASOS APARATUS, MAŽINTI GRYNŲ PINIGŲ NAUDOJIMĄ IR KITAIP KOVOTI SU ŠEŠĖLINE EKONOMIKA

IF mokesčių grupės nariai 2012 m. spalį apsilankė Gariūnų turgavietėje. Jau prie įėjimo pasitiko užkandžių kioskas su nuoroda „mokėti į kasą“. Patikrinome – tikrai, yra kasos aparatas, čekius muša. Išsiskirstėme ir atlikome 12 kontrolinių įvairių prekių pirkimų. Paprašius prekių (paslaugų) pirkimo kvito, 8 atvejais kvitą tuojau pat išrašė. Trys pardavėjai aiškino kad knygelę paliko kitoje vietoje ar namie, kad, atėjus rytoj, būtinai išrašytų. Tik vienas pasakė apskritai neturintis knygelės. Perkant tabako gaminius kasos aparato kvitą išmušė vos paprašius, tačiau žiebtuvėlį įmušė viena eilute su cigaretėmis, kas rodo kad žiebtuvėlis tikriausiai neapskaitytas. Maloniai nustebino parkavimo aikštelėje, kur išvažiuojant automobiliu darbuotojas laikė jau paruoštą kasos aparato kvitą. Taigi, galima konstatuoti, kad ir Gariūnuose po truputėlį atsiranda tvarkos.

Tačiau nustebino kai kurie kiti dalykai. Visus kontrolinius pirkimus atlikome prekyvietėje, kuri sudaro mažiausiai 1 kvadratinį kilometrą visiškai uždengto ploto. Tik pakraščiais prisiglaudę realiai lauko sąlygomis prekiaujantys pardavėjai. Tuo tarpu visame dengtame plote yra elektra. Tačiau visame plote leidžiama prekiauti be kasos aparatų, nes tai esą prekyba lauko sąlygomis. Formaliai tai atitinka Kasos aparatų naudojimo tvarkos aprašą, tačiau gal aprašas pernelyg liberalus?

Tuo tarpu visas didysis naujai pastatytas prekybos paviljonas buvo tuščias, nors turgavietė dirba iki 14 val. Aplinkiniai paaiškino, kad ten vyksta didmeninė prekyba (atvažiuoja latviai, perka smulkesni Gariūnų ir kitų turgaviečių prekeiviai) ir ji vyksta naktį – antradieniais nuo 2:30, ketvirtadieniais nuo 3:00, kitomis dienomis nuo 4:30 arba 5:30. Todėl, anot pašnekovų, jau 8:00 ryte ten nieko nebūna. Viena vertus, įdomu kaip su pajamų apskaita toje „prekių biržoje“, kita vertus, ar ne keista kodėl šitiek prekeivių „vargsta“ senajame prekybos plote, kai šalia didžiausias prekybos paviljonas stovi tuščias? Atsakymas pakankamai aiškus: paviljone reikėtų kasos aparatų...

Taigi nepaisant teigiamų poslinkių, Gariūnus ir kasos aparatų diegimą dar anksti paleisti iš akiračio.

“*Šešėlinė ekonomika negali egzistuoti be grynųjų pinigų. Pastaraisiais metais Vyriausybė įgyvendino keletą IF pasiūlymų, kurie, tikimės, padės geriau administruoti atsiskaitymus grynais pinigais. Tačiau dar daug galima padaryti siekiant apskritai sumažinti atsiskaitymų grynais apimtį. Kartu su kitomis priemonėmis tai labai padėtų kovoti su „šešėliu“.*”

Kita jau 20 metų nė vienai valdžiai neįveikiama problema – taksi verslas. Pernai mokesčių inspekcija ir Vilniaus

savivaldybė pagaliau pabandė imtis priemonių. Bet praėjo metai, ir kol kas nieko panašaus į civilizuotą taksi paslaugą Vilniuje (o ir visoje šalyje) nėra. Keista, kad XXI amžiuje nesugebama (ar nenorima?) padaryti tvarkos tokioje elementarioje srityje. Kartu, svarbioje srityje, nes jeigu ir neturime avialinijų, tai taksi toks pat šalies ir miesto veidas, kaip oro uostas. Nei kokie socialiai remtini sluoksniai nukentėtų, nei kažkoks neigiamas poveikis kitoms verslo šakoms susidarytų, jeigu paslauga pabrangtų dėl papildomų metrologinių ir administracinių reikalavimų. Priešingai, sumažėtų visa šešėlio grandinė, nes už nelegalaus taksi verslo slepiasi nelegalus kuro tiekimas, nelegalūs autoservisai, vogtų automobilių dalių realizavimo grandinė ir t.t.

Šešėlinė ekonomika negali egzistuoti be grynųjų pinigų. Pastaraisiais metais Vyriausybė įgyvendino keletą IF pasiūlymų, kurie, tikimės, padės geriau administruoti atsiskaitymus grynais pinigais. Tačiau dar daug galima padaryti siekiant apskritai sumažinti atsiskaitymų grynais apimtį. Kartu su kitomis priemonėmis tai labai padėtų kovoti su „šešėliu“.

6. TOBULINTI MOKESČIŲ ADMINISTRAVIMĄ

Patirtis sako, kad vienas iš mokesčių jurisdikcijų pasirinkimo veiksnių – „draugiška“ valstybės kuriama aplinka. Matyt ne vienas turėjo galimybę įsitikinti, kad net ir tobula sistema, įtvirtinta įstatymuose, gali neveikti, jeigu šlubuos jos administravimas. Taigi, tam, kad Lietuva būtų patraukli mokesstinė jurisdikcija ne tik dėl palankios mokesčių sistemos, labai svarbu atkreipti dėmesį į mokesčių administravimo sistemos funkcionavimą.

Pirmiausia reikėtų priminti, kad Investors' Forum jau ne kartą pateiktas siūlymas supaprastinti privalomojo sveikatos draudimo (PSD) ir valstybinio socialinio draudimo (VSD) įmokų administravimą, perduodant jį vienai institucijai, tebelieka aktualus (nors įvairių siūlymų projektų pavidalu ir radosi). Laikomės nuomonės, kad VMI turėtų būti perduotos administruoti PSD ir VSD įmokos, Sodrai paliekant administruoti tik išmokas, tokiu būdu galima būtų sutaupyti administravimo kaštus ir supaprastinti patį administravimo procesą. Taip pat, kaip jau ne kartą minėjome, vieninga GPM, PSD bei VSD įmokų bazė ir aiškūs tarifai ženkliai palengvintų ne tik jų administravimą, bet ir suvokiamumą eiliniam mokesčių mokėtojui.

Antra, džiaugdamiesi mokesčių mokėtojams nuo 2012 m. sausio 1 d. suteikta galimybe kreiptis į VMI su prašymu priimti įpareigojančius sprendimus, kurių, skirtingai nei mokesčių įstatymų komentarų ar savo pačios paaiškinimų, turi laikytis pati VMI, visgi negalime nepastebėti, kad tokių sprendimų skaičius nėra didelis, o dalis prašymų priimti įpareigojančių sprendimą yra perkvalifikuojama į paprastą paklausimą, nurodant, kad prašomas priimti sprendimas nesudėtingais klausimais. Investors' Forum nuosekliai laikosi nuomonės, kad prašymai priimti įpareigojančius sprendimus turėtų būti apmokestinami protingo dydžio žyminiu mokesčiu, kas padėtų subalansuoti prašymų srautus ir išvengti prašymų priimti įpareigojančius sprendimus

nesudėtingais klausimais. Kita vertus, praktika rodo, kad ir atsakymų į mokesčių mokėtojų paklausimus rengimo tvarka nėra pakankamai efektyvi. Atlikus VMI struktūrinę reformą (kurios metu nors formaliai centralizuotas mokesčių mokėtojų paklausimų nagrinėjimas, tačiau realiai jis ir toliau liko decentralizuotas), paklausimo nagrinėjimas užtrunka ilgiau (apie 2 mėnesius, beje, tiek pat, kiek, vadovaujantis įstatyme įtvirtintais terminais, turėtų būti svarstomas prašymas priimti įpareigojančių sprendimą sudėtingais klausimais), o nestandartiniai klausimai (kuriems atsakymai nepateikti apibendrintame mokesčio įstatymo komentare) vis tiek analizuojami centralizuotai, t. y. VMI Teisės departamente.

“Patirtis sako, kad vienas iš mokesčių jurisdikcijų pasirinkimo veiksnių – „draugiška“ valstybės kuriama aplinka.”

Trečia, Lietuvoje veiklą vykdančios verslininkai neretai susiduria su itin nelanksčiu ir ne itin draugišku kitu mokesčių administratoriumi – muitine. Nors muitų teisinis reglamentavimas yra priskirtas Europos Sąjungos kompetencijai, tačiau Lietuvos muitinė yra priėmusi nemažai procedūrinius klausimus reglamentuojančių ir ES teisės normas įgyvendinančių teisės aktų, kurių labirinte ir pats velnias koją nusilaužtų, nekaltant jau apie paprastą importuotoją. Nėra sukurta efektyvi asmenų konsultavimo sistema, todėl siekdamas išsiaiškinti lyg ir paprastą klausimą, žmogus neretai yra siuntinėjamas ne tik po įvairaus lygio muitinės, bet dar ir po jų padalinius. Deja, tai visiškai negarantuoja, kad asmuo atsakymą į savo klausimą galų gale gaus. Užsiminti apie požiūrį į potencialų importuotoją, matyt, net nevertėtų.

Na ir galiausiai tenelieka nepaminėtos vis populiarėjančios derybos su mokesčių administratoriumi, kurioms neretai mokesčių mokėtojai ryžtasi ir dėl to, kad bylinėjimasis su VMI nei patrauklus, nei prognozuojamas. Toks progresyvus ir tikrai teigiamai reglamentavimo prasme vertinamas reiškinys, kaip susitarimas dėl mokesčio dydžio, praktikoje neretai virsta į derėjimąsi turguje panašiu reiškiniumi, labai nesigilinant į argumentų, kurių nė viena šalis neturi pakankamai, turinį. Egzistuojančios ar neegzistuojančios, niekur nerašytos ar tiesiog nepublikuotos vidinės VMI derybų „gairės“ ir jose nustatytos galimybės ne visada atitinka situaciją, todėl norėtųsi arba lankstesnio požiūrio, arba aiškesnio mokesčių mokėtojo galimybių atskleidimo.

7. ATLIKTI INVESTICINIŲ PROJEKTŲ LENGVATOS VERTINIMĄ IR PRIIMTI SAVALAIKIUS SPRENDIMUS, NELAUKIANT 2014 METŲ

Nuo 2009 m. galioja pelno mokesčio lengvata, leidžianti iki 50 proc. sumažinti apmokestinamąjį pelną įmonėms, investuojančioms į esminį technologinį atsinaujinimą, naujas gamybas, pajėgumų didinimą. Šiuo metu lengvata yra numatyta 2009-2013 metams. Priimant šią lengvatą, Vyriausybė aiškino, kad baigiantis šiam laikotarpiui teks įvertinti,

kokį efektą ši lengvata turėjo, kaip pasikeitė įmonių našumo rodikliai ir t.t. Ir jei bus galima susieti teigiamus rezultatus su šia lengvata, bus siūloma ją pratęsti. Poveikį buvo numatoma pradėti vertinti po trejų metų, t.y. šis procesas jau turėjo būti pradėtas. Nors dabar į pabaigą artėja 2012 metai, tačiau dar nežinia, ar investicijų lengvata bus pratęsta, o jei pratęsta, tai kokia apimtimi ir kokiam laikotarpiui.

“*Investicijos reikalauja nemažai lėšų, todėl verslas jas norėtų planuoti iš anksto. Jeigu Vyriausybei svarbu, kad Lietuvos įmonės atsinaujintų, pritrauktų naujų investicijų, didintų produktyvumą ir efektyvumą, tai sprendimas dėl investicijų lengvatos pratęsimo turėtų būti priimtas ne 2013 metais, o jau šiais 2012 metais.*”

Investicijos reikalauja nemažai lėšų, todėl verslas jas norėtų planuoti iš anksto. Jeigu Vyriausybei svarbu, kad Lietuvos įmonės atsinaujintų, pritrauktų naujų investicijų, didintų produktyvumą ir efektyvumą, tai sprendimas dėl investicijų lengvatos pratęsimo turėtų būti priimtas ne 2013 metais, o jau šiais - 2012 metais. Be to, lengvatos taikymo metai parodė, kad ji ne vienodai prieinama įvairių verslo šakų įmonėms. Reikėtų suteikti galimybę pasinaudoti lengvata ir tiems verslo sektoriams, kurie šios galimybės neturi dabar (pvz., transporto sektoriaus įmonės).

8. SIEKIANT LIETUVOS KONKURENCINGUMO MOKESČIŲ SRITYJE, NUOLATOS STEBĖTI KITAS JURISDIKCIJAS IR SAVALAIKIAI REAGUOTI Į JŲ PAKEITIMUS

Panašių ekonomikos struktūrų valstybės konkuruoja dėl investicijų ir pasitelkia palankesnius nei kitų šalių mokesčių režimus. Paprastai labiausiai geidžiamos investicijos yra į mokslinius tyrimus, inovacijų plėtrą, darbuotojų kvalifikacijos kilimą, pranašesnes gamybos technologijas, darbo vietų kūrimą. Tai skatina valstybės pramonės, produkcijos, paslaugų konkurencingumą, didina eksportą ir tokiu būdu ilgalaikėje perspektyvoje padidina valstybės surenkamus mokesčius.

Siekiant Lietuvos konkurencingumo mokesčių srityje, turėtų būti vykdoma pastovi kitų šalių, o ypač kaimyninių, jurisdikcijų stebėseną ir savalaikis reagavimas.

Atsižvelgiant į tai, kad Estijoje reinvestuojamas pelnas nėra apmokestinamas, o Latvijoje artimiausiu metu įsigalios daug palankesnis nei Lietuvos holdingo kompanijų apmokestinimo režimas, būtina kuo skubiau įvertinti Lietuvos galimybes taip pat pritaikyti holdingo kompanijoms palankų apmokestinimo režimą.

Iš kitos pusės, ieškant rezervų dėl galimai prarastų biudžeto lėšų dėl palankesnio apmokestinimo režimo investicijoms taikymo, būtina atlikti lengvatinio PVM tarifo išsamią analizę (pavyzdžiui, Lietuvoje lengvatinis PVM tarifas yra 5 arba 9 proc., kai tuo tarpu Latvijoje ir Estijoje panašioms paslaugoms ir prekėms yra taikomi atitinkamai 9 arba 12 proc. lengvatiniai

tarifai; nuo 2012 m. liepos 1 d. Latvijoje pagrindinis PVM tarifas – 21 proc. (kaip ir Lietuvoje), atitinkamai Estijoje – vienu procentiniu punktu mažesnis – 20 proc.).

Be to, yra visa eilė kitų mokesčių priemonių, kuriomis Lietuva gali išskirti iš kitų valstybių ar perimti geriausius pavyzdžius.

Didelis palankių dvigubo apmokestinimo išvengimo sutarčių tinklas išskiria Nyderlandus, kaip palankią investicijoms šalį. Kaip jau minėta, Lietuva turėtų užsibrėžti konkrečius ilgalaikius tikslus ir skirti žymiai daugiau dėmesio dvigubo apmokestinimo išvengimo sutarčių tinklo išplėtimui. Atlikus pagrindinių Lietuvos valstybių konkurencijų dėl investicijų sutarčių tinklo analizę, galima strategiškai planuoti, kurių pasaulio regionų investuotojus norėtume pritraukti išsiskirdami iš kaimynų sutartimis su šių regionų valstybėmis. Pavyzdžiui, siekdami investuotojų dėmesio iš Azijos regiono, turėtume investuoti į dvigubo apmokestinimo išvengimo sutarčių tinklo šiame regione išplėtimą ir šių sutarčių sudarymą palankiomis sąlygomis investicijoms. Paraleliai Lietuva privalo plėsti tarpvalstybinius susitarimus dėl socialinės apsaugos ir pensijinio aprūpinimo su ne ES valstybėmis.

Turėtume skirti daugiau dėmesio dalyvavimui tarptautinėse organizacijose ir integruoti į mūsų mokesčines sistemas šių organizacijų rengiamus modernius mokesčinius instrumentus. Vienas iš sektinų pavyzdžių būtų Estijos dalyvavimas Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijoje (angl. OECD). OECD leidžiami dokumentai galėtų būti taikomi tiesiogiai kaip rekomendaciniai (kaip, pavyzdžiui, Transfer Pricing Guidelines) arba perkeltami į mūsų teisės aktus. Tokie dokumentai yra rengiami daug metų, dalyvaujant didžiausių valstybių mokesčių administratorių atstovams, todėl būna išbaigti, gerai apgalvoti, dažnai remiasi didesne kitų valstybių praktika. Tai leistų sukurti stabilesnę ir aiškesnę užsienio investuotojams ir Lietuvos verslui apmokestinimo sistemą.

Vietoje pastoviai eskaluojamos temos dėl progresinių mokesčių įvedimo Lietuvoje, siūlytume atkreipti dėmesį į planuojamus darbo pajamų apmokestinimo mažinimus tiek Latvijoje, tiek Estijoje.

Taigi siekiant Lietuvos konkurencingumo tiesioginių užsienio investicijų srityje, reikalinga ne tik stebėti kitų jurisdikcijų mokesčių sistemos vystymosi procesus ir savalaikiai reaguoti į jų pakeitimus, bet ir imtis iniciatyvos ir būti moderniems.

“*Siekiant Lietuvos konkurencingumo tiesioginių užsienio investicijų srityje, reikalinga ne tik stebėti kitų jurisdikcijų mokesčių sistemos vystymosi procesus ir savalaikiai reaguoti į jų pakeitimus, bet ir imtis iniciatyvos ir būti moderniems.*”

9. PADARYTI AKCIJŲ PLANUS PATRAUKLESNE ATLYGIO FORMA UŽ KITAS

Darbuotojai yra vienas didžiausių „turtų“, kuriuos turi darbdavys - juos išlaikyti ir tinkamai motyvuoti yra ištis svarbus uždavinys. Pasaulyje labai populiaru motyvavi-

mo priemonė ilgajam laikotarpiui - pasirinkimo sandoriai (akcijų planai), pagal kuriuos darbuotojai, pasiekę išskeltus tikslus, gauna įmonės akcijų. Gaudamas įmonės akcijų darbuotojas atsiduria akcininko vaidmenyje – tokia galimybė dažnam darbuotojui gali būti ypač patraukli – juk įgyjama teisė iš dalies valdyti įmonę, kurioje dirbi, dalyvauti priimančioms sprendimams ir gauti apčiuopiamą naudą, kai įmonės rezultatai geri. Taip pat tokia priemonė paskatintų aktyviau dalyvauti finansinių priemonių rinkose tokius asmenis, kurie be darbdavio suteiktų pasirinkimo sandorių jose nedalyvautų – tokiu būdu būtų pasiektas tikslas skatinti alternatyvaus kapitalo rinkos plėtrą.

Akcijų planų dalyvių pajamos turėtų būti apmokestinamos palankiau negu su darbo santykiais susijusios pajamos – „atidėto“ darbo užmokesčio mokėjimui turi būti taikomos konkrečios lengvatos, kad tai būtų patrauklu. Siūlome GPM bei Sodra neapmokestinti tų pajamų, kurios gautos ne anksčiau kaip po trijų metų nuo dalyvavimo įmonės siūlomame akcijų plane sutarties pasirašymo dienos (panašią lengvatą jau keletą metų turi Estija).

“ Akcijų planų dalyvių pajamos turėtų būti apmokestinamos palankiau negu su darbo santykiais susijusios pajamos – „atidėto“ darbo užmokesčio mokėjimui turi būti taikomos konkrečios lengvatos, kad tai būtų patrauklu. ”

Jei būtų įvestas palankesnis motyvacinis akcijų planų apmokestinimas, ši darbuotojų ilgalaikio skatinimo priemonė būtų kur kas patrauklesnė negu tiesiog algos didinimas ar premijos - tai skatintų lojaliau bei efektyviau dirbti ir siekti

INVESTORS' FORUM MOKESČIŲ GRUPĖ:

Grupės vadovas:

Kęstutis Lisauskas, Ernst&Young.

Mob. +370 685 45924

Nariai:

Rokas Daugėla, Sorainen.

Mob. +370 68 884 503

Kristina Kriščiūnaitė, PwC.

Mob. +37068655024

Aistė Medelienė, LAWIN.

Mob. +370 640 41030

Birutė Petrauskaitė, KPMG.

Mob. +370 655 21357

Tatjana Vaičiulienė, Deloitte Lietuva.

Mob. +370 687 24080

nustatytų tikslų, o taip pat nesidairyti į šalis ir ilgiau likti dirbti toje pačioje įmonėje.

10. ĮVESTI VISUOTINĮ PAJAMŲ IR TURTO DEKLARAVIMĄ

Įvairiais vertinimais šešėlinė ekonomika Lietuvoje gali sudaryti apie 1/3 realiosios ekonomikos. Šešėlinė ekonomika – tai visų pirma šešėlinės pajamos, tačiau anksčiau ar vėliau jos išleidžiamos, ir toli gražu ne tik šešėlyje. Ilgainiui nemaža dalis šešėlinių pajamų virsta realiu, registruotu ar kitaip objektyviai pamatuojamu turtu. Gyvenant informacijos amžiuje vis sunkiau rasti logišką paaiškinimą, kodėl iki šiol nėra privalomas visuotinis pajamų ir turto deklaravimas? Arba, kodėl jis nepadėtų mokesčių administratoriui lengviau identifikuoti „netipiškus“ mokesčių mokėtojus lyginant su analogiškais grupėmis, giminaičiais ir pan. Arba, kodėl jis nepasitarnautų kaip prevencinė priemonė, atgrasanti vieną kitą potencialų „šešėlininką“ nuo vieno ar kito šešėlinio sandorio. Arba, kodėl sutikti su kai kurių politikų teiginiais, kad visuotinis pajamų ir turto deklaravimas kainuotų brangiau, negu duotų naudos.

Deja, esant dabartinei situacijai, kai turtą kasmet deklaruoja tik nedaugelis gyventojų ir deklaruoti privalančių sąrašas nuolat kinta, galimybės pasislėpti ir nekristi į akį išlieka labai didelės. Todėl vienas esminių žingsnių kovojant su šešėline ekonomika ir mokesčių vengimu turėtų būti privalomas visuotinis turto ir pajamų deklaravimas.

“ Vienas esminių žingsnių kovojant su šešėline ekonomika ir mokesčių vengimu turėtų būti privalomas visuotinis turto ir pajamų deklaravimas. ”

INVESTORS' FORUM:

Savanoriška, visiškai nepriklausoma ir savivaldi verslo asociacija jungianti didžiausius ir aktyviausius investuotojus į Lietuvos ekonomiką. Įkurta 1999 metais asociacija vienija Lietuvos ir užsienio investuotojus, kuriems artima mūsų vizija ir misija.

Investors' Forum yra skaidraus verslo ženklavimo iniciatyvos „Baltoji banga“ narė.

Investors' Forum
Totorių g. 5-21, LT-01121, Vilnius
Tel.: +370 (5) 2755258
El. p.: info@investorsforum.lt
www.investorsforum.lt